

Šifra kandidata:

Državni izpitni center

M 0 4 0 5 0 1 1 1

PREDPREIZKUS

GEOGRAFIJA

Izpitna pola 1

Marec 2004 / 100 minut

Dovoljeno dodatno gradivo in pripomočki: kandidat prinese s seboj nalivno pero ali kemični svinčnik. Kandidat dobi dva ocenjevalna obrazca. Izpitni pol je dodana barvna priloga.

SPLOŠNA MATURA

NAVODILA KANDIDATU

Pazljivo preberite ta navodila. Ne izpuščajte ničesar.

Ne obračajte strani in ne začenjajte reševati nalog, dokler Vam nadzorni učitelj tega ne dovoli.

Prilepite kodo oziroma vpišite svojo šifro (v okvirček desno zgoraj na tej strani in na ocenjevalna obrazca).

Odgovarjajte v povedih, ne le z besedo ali besedno zvezo. Odgovore vpisujte v za to predvidene prostore, z nalivnim peresom ali kemičnim svinčnikom. Pišite čitljivo. **Nejasne in nečitljive rešitve ter nejasni lastni popravki se ovrednotijo z nič (0) točkami.**

Ob nalogah je v oklepaju na desni strani navedeno možno število točk.

Zaupajte vase in v svoje sposobnosti.

Želimo Vam veliko uspeha.

Ta pola ima 16 strani, od tega 1 prazno.

A1 – OBČA

1. Med naštetimi pojmi **podčrtajte dva podnebna dejavnika** in za enega od njiju razložite njegov **vpliv na podnebje**.

Morski tokovi

Zračni pritisk

Sončno sevanje

Temperatura zraka

Geografska širina

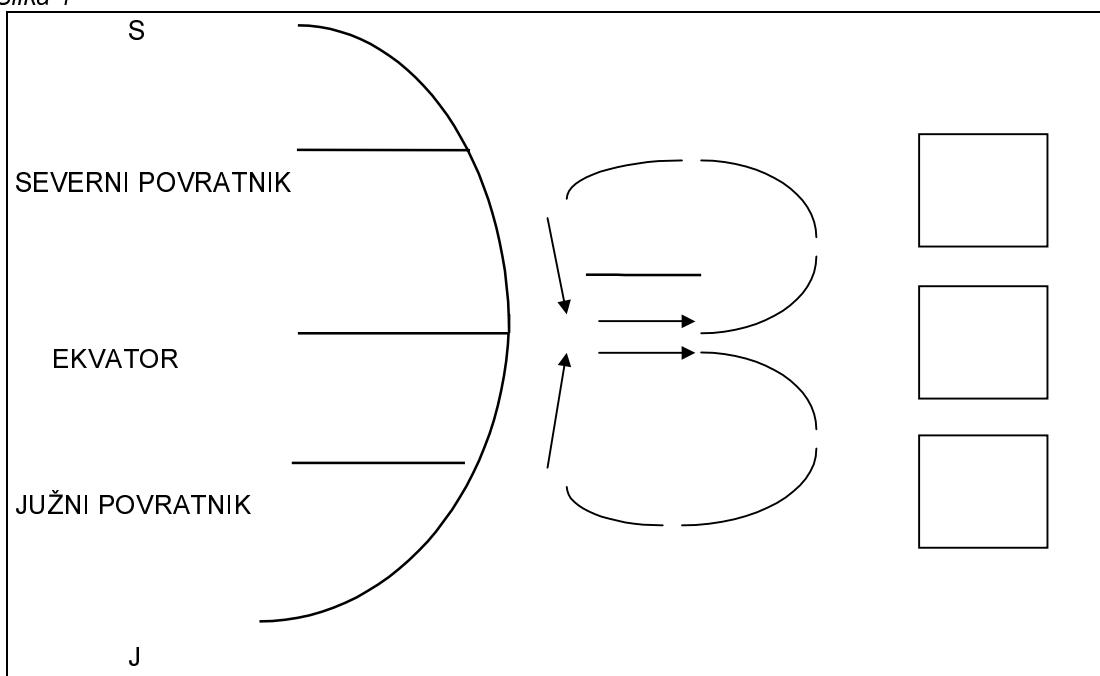
Dejavnik:

Vpliv na podnebje:

(2 točki)

2. V kvadratke na sliki 1 vpišite ustrezni **zračni pritisk** ob ekvatorju in povratniku (V – visok, N – nizek). Za eno območje razložite **vpliv zračnega pritiska na podnebje** v tropskem pasu.

Slika 1

(Vir: Geografija. Izpitna pola 1, str. 3. Državni izpitni center, 20. junij 1996)

Vpliv na podnebje:

(2 točki)

3. Napisane trditve označujejo značilnosti **sredozemskega podnebja**. Ena izmed njih je **napačna**. Ugotovite katera in zapišite jo tako, da bo pravilna.

Podnebje je dobilo ime po Sredozemlju ali Mediteranu.

Njegova značilnost so vroča in suha poletja ter mile in deževne zime.

Poleti se nad to območje razširi subtropski visoki zračni pritisk.

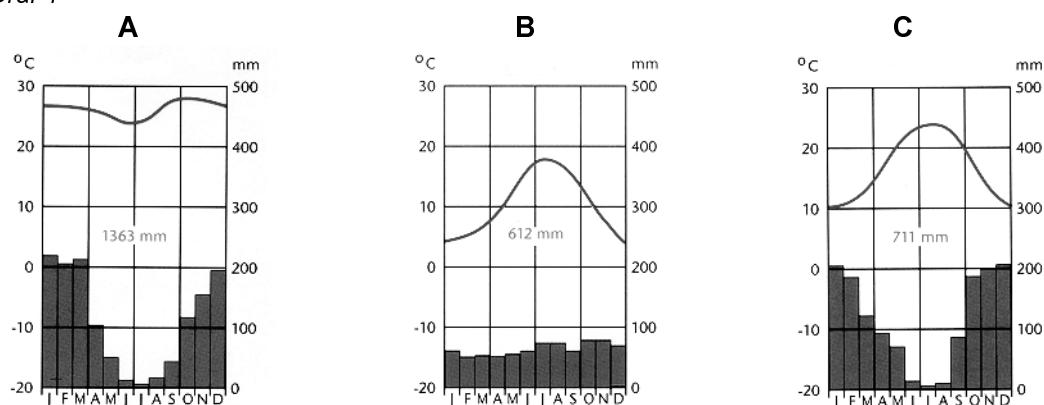
Pozimi je to območje pod vplivom azorskega anticiklona.

Pravilna trditev: _____

(1 točka)

4. Kateri od prikazanih klimogramov v **grafu 1** predstavlja značilnosti **sredozemskega podnebja**?

Graf 1

(Vir: Senegačnik, J., Drobnjak, B., 2002: Obča geografija za 1. letnik gimnazij, str. 88, 93. in 90. Modrijan, Ljubljana)

Sredozemsko podnebje prikazuje klimogram: _____

(1 točka)

5. Oglejte si **vremensko kartu** v prilogi 1 (**Priloga k Izpitni poli 1**) in odgovorite na vprašanja.

Kakšno vreme ima severovzhodni del Slovenije?

Koliko znaša zračni pritisk na območju Ljubljane?

_____ hPa (mb)

Kakšno vreme bo imela Ljubljana v prihodnjih dneh?

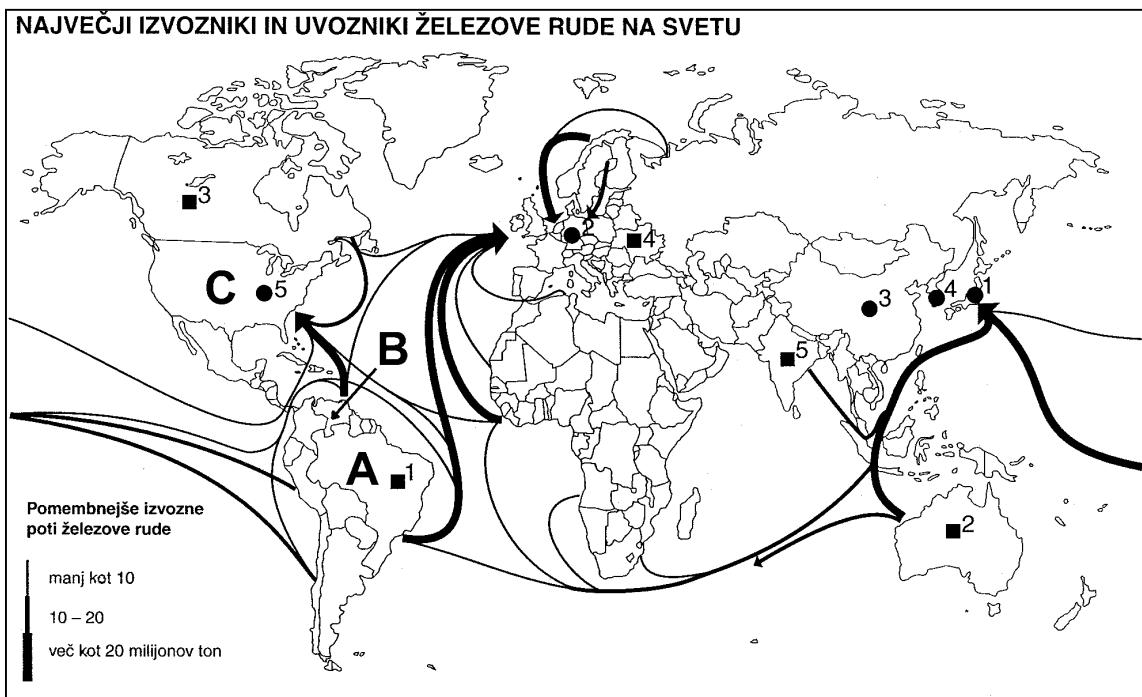
Utemeljite svojo napoved.

(4 točke)

A2 – OBČA

6. Imenujte države, označene na karti 1 s črkami A, B in C, ter za njimi obkrožite tisto besedo, ki označuje njihovo vlogo v svetovni trgovini z železovo rudo.

Karta 1

(Vir: Hočevar, M., in drugi, 2000: Geografija, Shematski pregledi, str. 97. Tehniška založba Slovenije. Ljubljana)

A _____

izvoznica - uvoznica

B _____

izvoznica - uvoznica

C _____

izvoznica - uvoznica

(2 točki)

7. Imenujte pozitivno in negativno posledico izvoza na **gospodarski razvoj držav**, ki so zelo odvisne od izvoza surovin.

Pozitivna: _____

Negativna: _____

(2 točki)

8. Poleg surovin so za razvoj industrije pomembni energijski viri. Kateri **energijski vir** je bil pomemben v **19.** in kateri v **drugi polovici 20. stoletja** in kako sta vplivala na **industrijski razvoj?**

19. stoletje:

Energijski vir: _____

Industrijski razvoj: _____

Druga polovica 20. stoletja:

Energijski vir: _____

Industrijski razvoj: _____

(4 točke)

9. V zadnjih desetletjih se povečuje sodelovanje industrije z znanostjo. Nastajajo nova industrijska območja. Razložite **vzroka**, ki vplivata na **prišeljevanje** ljudi na ta **nova industrijska območja**.

1. vzrok: _____

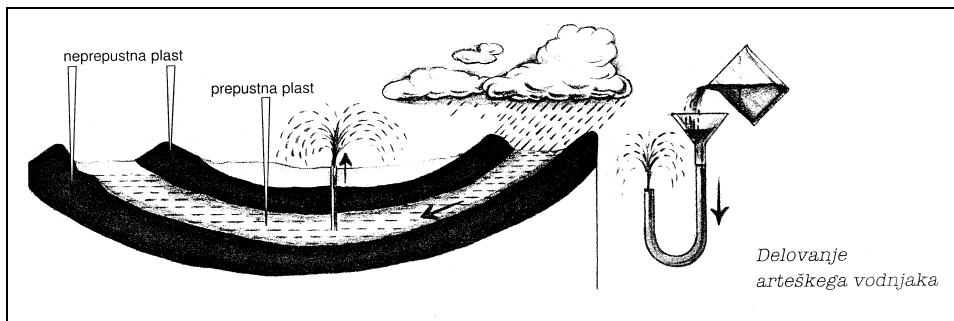
2. vzrok: _____

(2 točki)

B1 – AVSTRALIJA

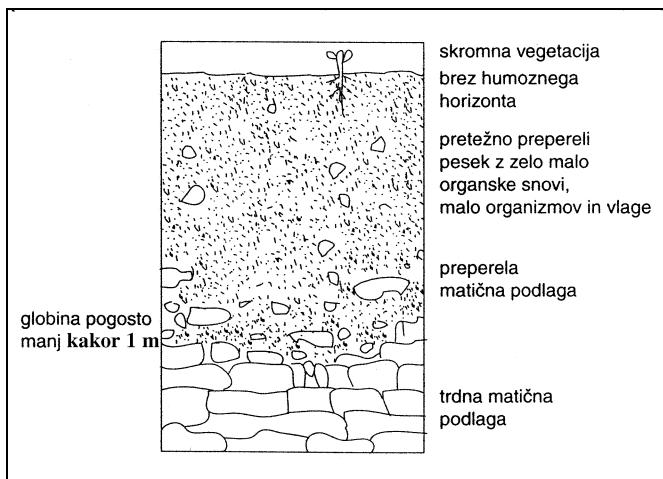
10. Slike 2, 3 in 4 prikazujejo tri naravne značilnosti Avstralije. Na karti 2 s pripisom ustrezenje številke slike v kvadrat določite njihovo pravilno lego.

Slika 2: Arteška voda

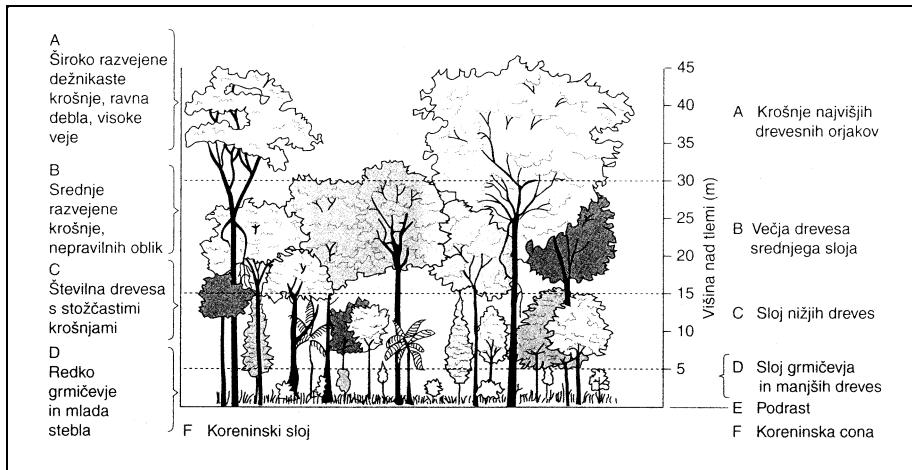
(Vir: Kolenc, Kolnik, K., Otič, M., Vovk, A., 1997: Sodobni svet, geografija za 7. razred osnovne šole, str. 75. Modrijan. Ljubljana)

Slika 3: Profil prsti

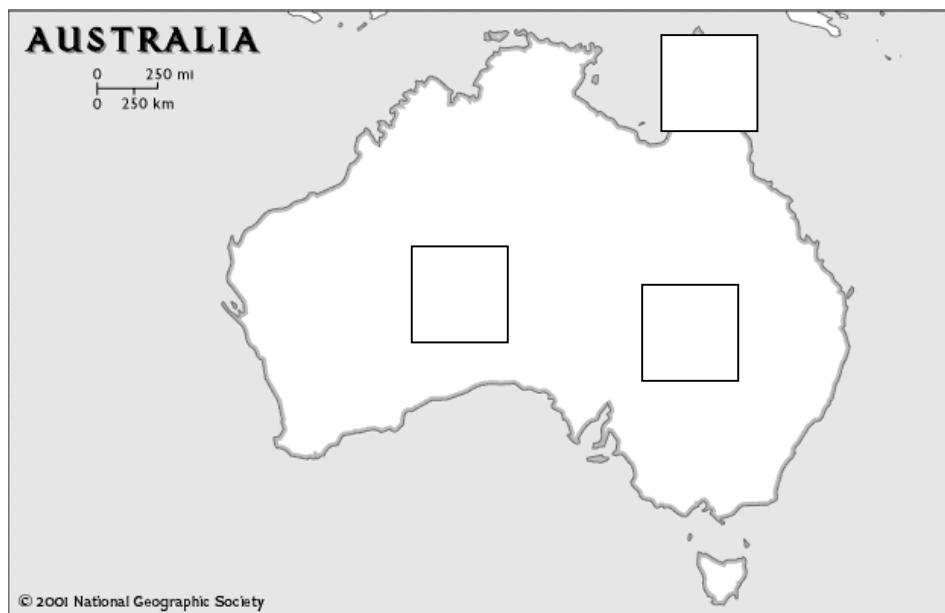
(Vir: Hočevar, M., Nagle, G., Natek, K., Spencer, K., Vidmar, M., 2000: Geografija, shematski pregledi, str. 58. Tehniška založba Slovenije. Ljubljana)

Slika 4: Rastlinstvo

(Vir: Hočevar, M., Nagle, G., Natek, K., Spencer, K., Vidmar, M., 2000: Geografija, shematski pregledi, str. 55. Tehniška založba Slovenije. Ljubljana)

Karta 2: Nema karta Avstralije

XPEDITIONS NATIONAL GEOGRAPHIC WORLDCOM
www.nationalgeographic.com/xpeditions

(Vir:<http://www.nationalgeographic.com/xpeditions/atlas/index.html?Parent=oceani&Rootmap=austra&Mode=b> (19. 4. 2001))

(2 točki)

11. Na **sliki 3** je narisani profil sive puščavske prsti. **Imenujte** pedogenetski dejavnik, ki je odločilno vplival na nastanek te prsti, in pojasnite njeno slabo **rodovitnost**.

Pedogenetski dejavnik: _____

Pojasnilo: _____

(2 točki)

12. V Avstraliji je le 5 % gozdnih površin. **Imenujte** tip gozdnega rastlinstva, ki ga prikazuje **slika 4**.

Tip gozdnega rastlinstva: _____
(1 točka)

13. V polsušni Avstraliji prevladuje skromnejše rastlinstvo. **Imenujte** tip rastlinstva in tamkajšnjo prevladujočo kmetijsko usmeritev.

Tip rastlinstva: _____
Kmetijska usmeritev: _____
(2 točki)

14. Na kmetijsko rabo in na poselitev Avstralije so močno vplivale tudi vodne razmere.

Imenujte največji avstralski reki in **razložite**, zakaj ima **podtalnica** (glej **sliko 2**) tako pomembno vlogo v Avstraliji.

Reki: _____ in _____

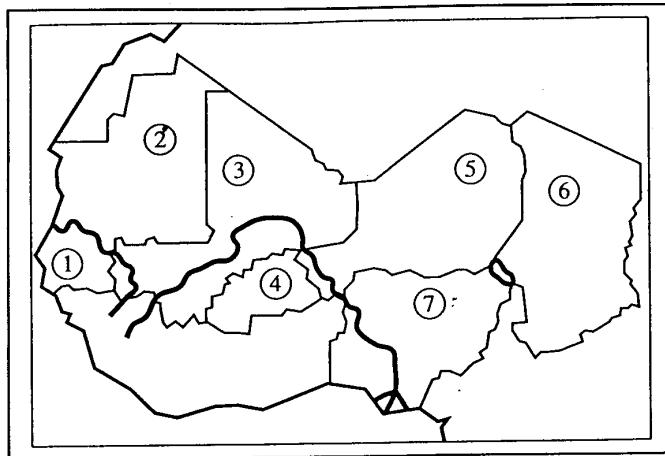
Razlaga: _____

(3 točke)

B2 – AFRIKA

15. Karta 3 prikazuje nekaj afriških držav. **Imenujte** pokrajino **južno** od Sahare, v katero z deli ozemlja segajo te države.

Karta 3

(1 točka)

(Vir: Praxis Geographie, 1/91, str. 23.)

16. V delu Afrike (južno od Sahare), ki ga prikazuje **karta 3**, povzroča suša velikansko gospodarsko škodo. **Napišite** en vzrok in eno posledico suše v tej pokrajini.

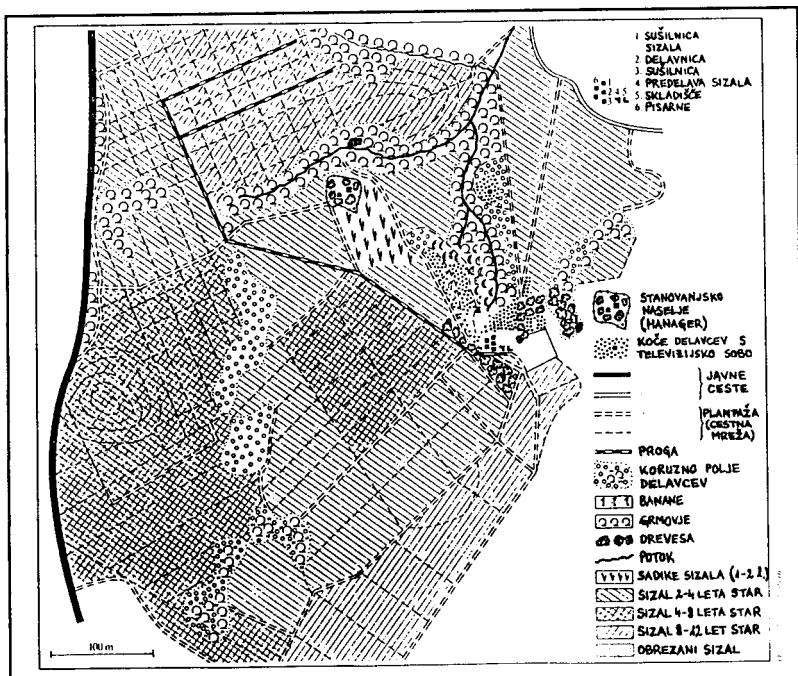
Vzrok: _____

Posledica: _____

(2 točki)

17. Dobro si oglejte **karto 4**, ki prikazuje enega od dveh tipov kmetijstva (po namenu) v Afriki. **Imenujte** ga.

Karta 4

(1 točka)

(Vir: Praxis Geographie, 11/92, str. 25.)

18. Na posestvu v Keniji, ki ga prikazuje **karta 4**, pridelujejo sizal. **Imenujte** takšno obliko kmetovanja in napišite, zakaj se je uveljavila na nekaterih območjih Afrike.

Oblika: _____

Opis: _____
(2 točki)

19. Gojenje ene ali nekaj kulturnih rastlin je značilnost nekaterih afriških držav. Vendar ima tako kmetovanje slabosti. Napišite eno izmed njih in jo **pojasnite**.

Slabosti: _____

Razlaga: _____
(2 točki)

20. Večina afriškega prebivalstva se ukvarja s samooskrbnim kmetijstvom. To ima več oblik, odvisnih od naravnih razmer. **Imenujte** obliko, ki prevladuje v večjem delu vlažne tropske Afrike, in jo **opишite**.

Oblika: _____

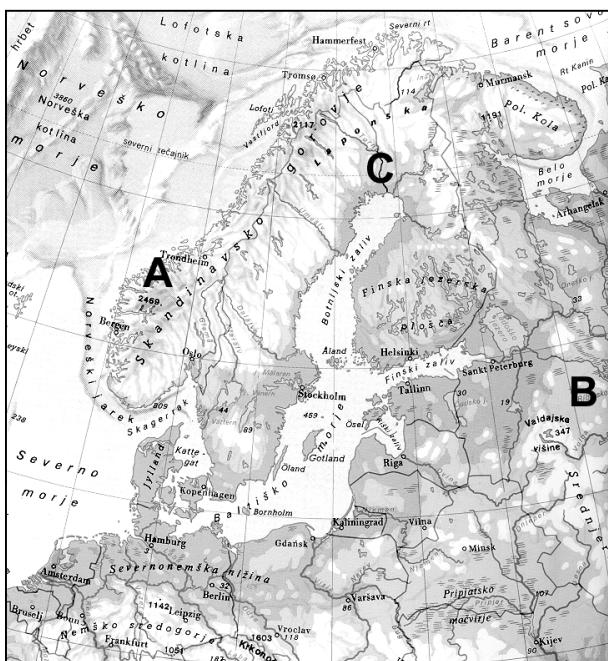
Opis: _____

(2 točki)

C1 – SEVERNA EVROPA

21. Na karti 5 so s črkami A, B in C označena območja. Imenujte jih in jim določite starost. Izbirajte med spodaj navedenimi pojmi.

Karta 5

(Vir: Atlas sveta za osnovne in srednje šole, str. 20. Mladinska knjiga. Ljubljana, 1993)

Baltski štit

Ruska plošča

Kaledonsko gorovje

Paleozoik

Predkambrij

Predkambrij

A _____

starost _____

B _____

starost _____

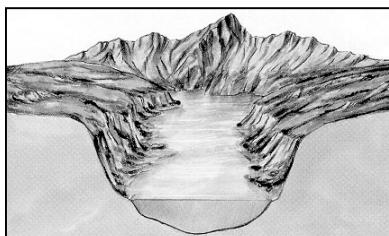
C _____

starost _____

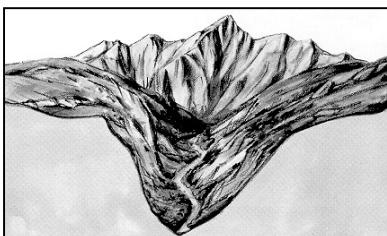
(2 točki)

22. Slike 5, 6 in 7 prikazujejo nastanek značilne ledeniško preoblikovane reliefne oblike v Severni Evropi. Imenujte reliefno obliko, ki je prikazana na sliki 5.

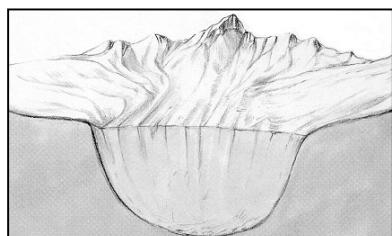
Slika 5

Slika 6

Slika 7

(Vir: Senegačnik, J. in drugi, 1999: Živim v Evropi, str. 127. Modrijan. Ljubljana)

(1 točka)

23. Postavite slike 5, 6 in 7 v pravilni vrstni red tako, da s številkami označite časovno zaporedje nastanja te reliefne oblike.

(1 točka)

24. Napišite črko območja iz karte 5, za katero je značilna reliefna oblika, ki jo prikazuje slika 5.

(1 točka)

25. Imenujte tipe reliefsa, ki jih prikazujejo slike 5, 6 in 7.

Slika 5: _____

Slika 6: _____

Slika 7: _____

(2 točki)

26. V prilogah 2, 3 in 4 (**Priloga k Izpitni poli 1**) so prikazane pokrajine treh severnoevropskih držav. Za vsako pokrajino ugotovite, v kateri državi je, in razložite naravni vzrok (dejavnik), ki je vplival na njen nastanek.

Priloga 2

Država: _____

Naravni vzrok (dejavnik): _____

Priloga 3

Država: _____

Naravni vzrok (dejavnik): _____

Priloga 4

Država: _____

Naravni vzrok (dejavnik): _____

(3 točke)

C2 – SREDNJA EVROPA

27. Za naštetimi reliefnimi oblikami, značilnimi za Srednjo Evropo, obkrožite tiste črke, ki predstavljajo proces, ki jih ustvarja.

MELIŠČE	A	B	C	D	E	F	A = Tektonika B = Korozija C = Akumulacija D = Selektivna rečna erozija E = Preperevanje F = Rečna in ledeniška erozija
VRŠAJ	A	B	C	D	E	F	
PRADOLINA	A	B	C	D	E	F	
MEANDER	A	B	C	D	E	F	
MORAVSKI KRAS	A	B	C	D	E	F	
ZGORNJA RENSKA DOLINA	A	B	C	D	E	F	

(2 točki)

28. Alpe predstavljajo med gorstvi najbolj turistično razvito območje na svetu.
Navedite dva dejavnika, ki sta pomembno prispevala k takšnemu razvoju turizma v tem gorstvu.

1. Naravnogeografski dejavnik: _____

2. Družbenogeografski dejavnik: _____

(2 točki)

29. Priloga 5 (**Priloga k izpitni poli 1**) prikazuje pokrajino na Poljskem.
Imenujte tip obale, ki ga prikazuje karta in **navedite dejavnik**, ki je vplival na nastanek in gospodarski razvoj Gdanska.

Tip obale: _____

Dejavnik: _____

(2 točki)

30. V pokrajini, označeni v prilogi 5 (**Priloga k izpitni poli 1**) s črko A, se velikost zasebne kmečke posesti giblje med 5 in 10 ha. Poleg usmeritve v pridelovanje kmetijskih kulturnih rastlin, pa v pokrajini prevladujejo pašniki.
Napišite dva razloga, zakaj je izredno veliko pašnikov prav v tej pokrajini.

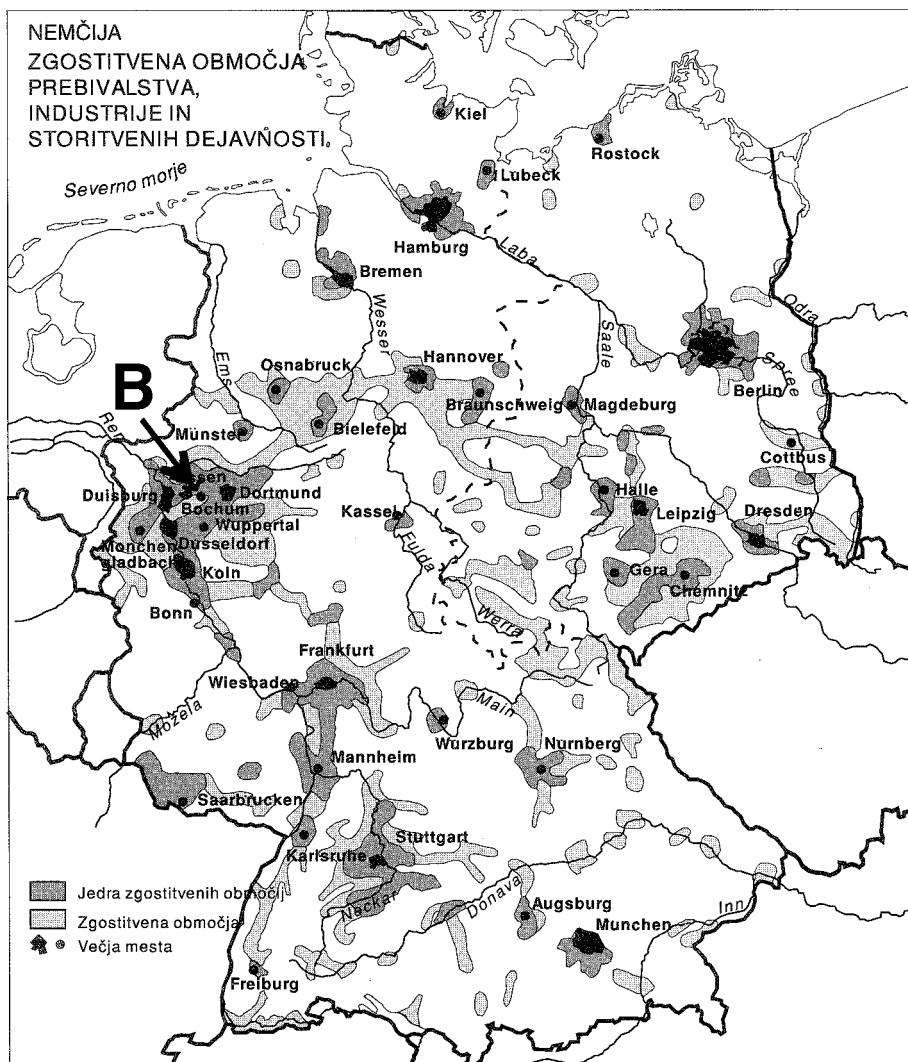
1. razlog: _____

2. razlog: _____

(2 točki)

31. Karta 6 prikazuje zgostitvena območja v Nemčiji. S črko B je označena **industrijska pokrajina**, ki je v zadnjih nekaj desetletjih doživel veliko sprememb.
Imenujte to pokrajino in razložite **razvojne gospodarske poteze**, ki se v njej izvajajo v **novejšem času**.

Karta 6

(Vir: Geografija Evrope, delovni zvezek, str. 48. Založba Mladinska knjiga. Ljubljana, 1994)

Ime pokrajine: _____

Razлага: _____

(2 točki)

PRAZNA STRAN